

European Digital Media Observatory

ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΝΟΥΝ ΛΟΓΟ ΓΙΑ ΣΤΗΜΕΝΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Μηνιαία αναφορά #37 - δίκτυο ελέγχου γεγονότων του EDMO

Δημοσιεύθηκε στις 11 Ιουλίου 2024

Η ΕΕ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ Ο ΠΙΟ ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΣΤΟΧΟΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΩΝ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ, ΕΝΩ ΑΥΞΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΟΙ ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οι 34 οργανισμοί-μέλη* του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, οι οποίοι συνεισέφεραν στοιχεία για την εν λόγω αναφορά, δημοσίευσαν συνολικά 1,750 άρθρα fact-checking μέσα στον Ιούνιο του 2024. Από αυτά τα άρθρα, 209 (12%) αφορούσαν παραπληροφόρηση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, 148 (8%) παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, 146 (8%) παραπληροφόρηση που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, 135 (8%) παραπληροφόρηση σχετικά με θέματα μετανάστευσης, 78 (4%) παραπληροφόρηση που αφορούσε την COVID-19, 67 (4%) παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς και 39 (2%) παραπληροφόρηση κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και θεμάτων που αφορούσαν έμφυλα ζητήματα.

Ο αριθμός των άρθρων που κατέρριψαν αφηγήματα κακόβουλης παραπληροφόρησης τα οποία στόχευαν την ΕΕ είναι μικρότερος από τον Μάιο, όταν έφτασαν και τον μέγιστο αριθμό από την αρχή καταγραφής μέσω των αναφορών του EDMO. Ωστόσο το ποσοστό, συγκριτικά με τα υπόλοιπα αφηγήματα παραπληροφόρησης που εξετάζονται από τις αναφορές του EDMO, είναι ακόμα το μεγαλύτερο για 3ο συνεχόμενο μήνα. Το ποσοστό των αφηγημάτων κακόβουλης παραπληροφόρησης για την κλιματική αλλαγή και την μετανάστευση αυξήθηκαν κατά περίπου 2% το καθένα. Τα αφηγήματα παραπληροφόρησης για την κατάσταση στην Μέση Ανατολή μειώθηκαν σημαντικά, ενώ σε μικρότερο βαθμό μειώθηκαν και οι ψευδείς ισχυρισμοί για την COVID-19. Τα ποσοστά κακόβουλης παραπληροφόρησης για τον πόλεμο στην Ουκρανία και την LGBTQ+ κοινότητα παραμένουν σταθερά.

*Οργανισμοί ελέγχου γεγονότων που συνεισέφεραν σε αυτή την αναφορά: AFP, APA, Correctiv, Demagog.cz, Demagog.pl, Demagog.sk, DPA, Eesti Päevaleht, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, Eurocomunicare, Fact Check Cyprus, Factcheck Vlaanderen, Faktabaari, Faktisk, Greece Fact Check, Källkritikbyrå, InfoVeritas, Lakmusz, Les Surligneurs, Logically Facts, Maldita, Medizin transparent, Newtral, Oštro, PagellaPolitica/Facta, Polígrafo, Pravda, Re:Baltica, The Journal Fact-Check, TjekDet, VerificaRTVE, Verificat, VRTNWS

Η ΚΑΚΟΒΟΥΛΗ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΨΗΦΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΤΕΣ ΑΥΞΗΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ

Σε συνέχεια των ψευδών ισχυρισμών που κυκλοφόρησαν τον Μάιο για υποτιθέμενο στήσιμο των ευρωεκλογών, εντοπίστηκαν περισσότεροι κατά τη διάρκεια και μετά τις εκλογές μεταξύ 6-9 Ιουνίου. Μεταξύ των ψευδών ισχυρισμών που εντοπίστηκαν περιλαμβάνονταν αναφορές για παρεμπόδιση εκλογικών διαδικασιών, αλλοίωση ψήφων, απάτες και διάφορες άλλες επιλήψιμες πρακτικές. Τα εν λόγω αφηγήματα εκμεταλλεύτηκαν τεχνικά λάθη στην κάλυψη των μέσων ενημέρωσης για τις ευρωεκλογές καθώς και προκαταρκτικά αποτελέσματα από τις εκλογές για να κάνουν πιο αληθοφανείς τους ισχυρισμούς που αναπαρήγαγαν. Ορισμένα από τα αφηγήματα κακόβουλης παραπληροφόρησης έκαναν λόγο για χειραγώγηση των εκλογών από κυβερνήσεις κρατών οι οποίες μάλιστα είχαν ως στόχο τον περιορισμό των ακροδεξιών κομμάτων.

Αυτή η κατηγορία αβάσιμων ισχυρισμών εντοπίστηκε σε αρκετές χώρες της ΕΕ και με μεγάλη συχνότητα.

Την ίδια στιγμή, η ΕΕ παρέμεινε στόχος αφηγημάτων κακόβουλης παραπληροφόρησης τα οποία χαρακτήριζαν τους θεσμούς της ως αυταρχικές οντότητες οι οποίες επιβάλουν άδικα μέτρα σε κράτη-μέλη καθώς και σε πολίτες.

ΑΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Η κακόβουλη παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία συνέχισε να εστιάζει στην κλιμάκωση της σύγκρουσης και ιδιαίτερα στη φερόμενη άμεση εμπλοκή των χωρών του NATO ή της ΕΕ. Όπως και τους προηγούμενους μήνες, ψευδείς ισχυρισμοί αναφέρουν πως υπάρχουν αποδείξεις για τον θάνατο δυτικών στρατιωτών σε στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Ουκρανία, ότι πολιτικοί της ΕΕ ζητούν στρατιωτική θητεία, ή ακόμα ότι οι χώρες της ΕΕ την επιβάλλουν ή προετοιμάζονται για τον πόλεμο.

Άλλοι αβάσιμοι ή πλήρως κατασκευασμένοι ισχυρισμοί έκαναν αναφορά στη Δύση ως υποκινητή του Κρεμλίνου ή υπερβολικά υποστηρικτική προς τη Ρωσία και την οικονομική της εξέλιξη, εκμεταλλευόμενοι επίσης το τρέχον ευρωπαϊκό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου.

Πολλοί ψευδείς ή παραπλανητικοί ισχυρισμοί προσπάθησαν να κατηγορήσουν μετανάστες για εγκλήματα σε διάφορες χώρες, ενισχύοντας τα αφηγήματα που τους παρουσιάζουν ως βίαιους ή ως άτομα που έχουν τάση στην εγκληματικότητα. Επιπλέον, στο πλαίσιο των διάφορων εκλογών, έγιναν αναφορές σε “ανάληψη εξουσίας” από μετανάστες καθώς, σύμφωνα με τους εν λόγω ισχυρισμούς, οι μετανάστες υπερβαίνουν αριθμητικά τους πολίτες και κερδίζουν εκλογές με τη βοήθεια συγκεκριμένων κομμάτων. Σύμφωνα με τα ίδια αφηγήματα, οι εθνικές κυβερνήσεις και η ΕΕ προτιμούν ή ευνοούν την ανεξέλεγκτη μετανάστευση.

ΑΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Όπως συνέβη το περασμένο καλοκαίρι και τον χειμώνα, η εμφάνιση ακραίων θερμοκρασιών φέρνει μια αύξηση στην παραπληροφόρηση που σχετίζεται με το κλίμα. Τον Ιούνιο κυκλοφόρησαν διάφορα ψευδή αφηγήματα τα οποία αρνούνταν την κλιματική κρίση ή τις επιπτώσεις των ανθρωπίνων ενεργειών στην εξέλιξη του φαινομένου.

Ψευδείς ισχυρισμοί που υπονόμευαν την υποστήριξη προς ακτιβιστές για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τα ηλεκτρικά οχήματα ή τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είχαν αυξημένη συχνότητα τον Ιούνιο, ενώ εξακολουθούν να κυκλοφορούν αφηγήματα παραπληροφόρησης που στοχεύουν μέτρα αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής στο πλαίσιο διαμαρτυριών των αγροτών, καθώς και διάφορες γνωστές θεωρίες συνωμοσίας.

Δεδομένου ότι ο Ιούνιος είναι ο Μήνας Υπερηφάνειας, ορισμένες ψευδείς ιστορίες - αν και λιγότερες από πέρυσι - στόχευσαν την LGBTQ+ κοινότητα. Τα εν λόγω αφηγήματα παραπληροφόρησης ανέφεραν ότι γίνονται προσπάθειες "κατήχησης" και διαφθοράς παιδιών από την LGBTQ+ κοινότητα. Επίσης κυκλοφόρησαν ισχυρισμοί για υποτιθέμενη πολιτική βούληση από "ελίτ" για εκχώρηση ειδικών προνομίων στην κοινότητα την οποία τα εν λόγω αφηγήματα κατηγορούν αβάσιμα ως σχετιζόμενη με παιδοφιλικές τάσεις.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ, ΣΗΜΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Δεδομένης της απήχησης του Ευρωπαϊκού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου, τον Ιούνιο κυκλοφόρησαν αφηγήματα που εκμεταλλεύτηκαν το γεγονός για να προωθήσουν παραπληροφόρηση που σχετίζεται με τα θέματα που καλύψαμε στις προηγούμενες διαφάνειες. Αντίστοιχες εκδηλώσεις τείνουν να αποτελούν στόχο από κόμβους παραπληροφόρησης.

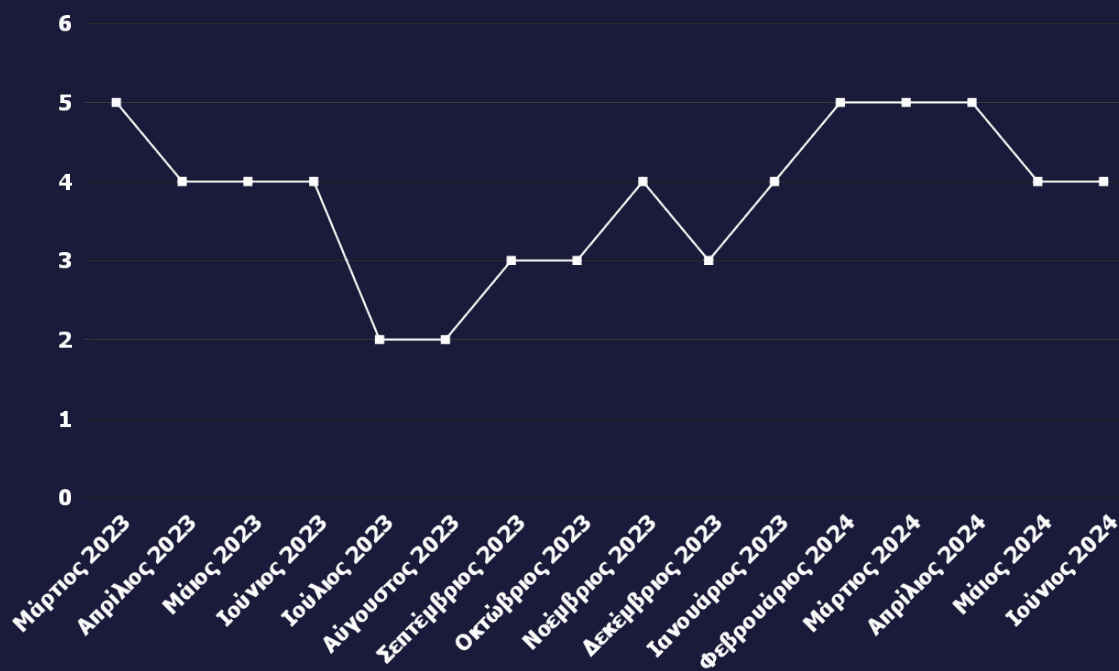
Συγκεκριμένα, εκτός από ένα ευρέως διαδεδομένο, επεξεργασμένο, βίντεο που φαινόταν να δείχνει φιλάθλους να επαινούν τον Πούτιν, άλλοι χρησιμοποίησαν σημαίες για να διογκώσουν την στήριξη προς τη Ρωσία και να υπονομεύσουν την υποστήριξη προς την Ουκρανία. Για παράδειγμα, ψευδείς ισχυρισμοί ανέφεραν ότι η σημαία των φιλορώσων αυτονομιστών από την ανατολική Ουκρανία ήταν ορατή κατά τη διάρκεια ενός ποδοσφαιρικού αγώνα ή ότι η UEFA απαγόρευσε τη σημαία της Σλοβακίας από τους αγώνες του Euro 2024 λόγω της ομοιότητας της με τη ρωσική.

Η UEFA κατηγορήθηκε επίσης ότι διέταξε τους αρχηγούς των ομάδων του διαγωνισμού να φορούν περιβραχιόνια με τα χρώματα του ουράνιου τόξου, ισχυρισμός ο οποίος είναι σε συμφωνία με το αφήγημα περί ευνοϊκής μεταχείρισης θεσμών προς την LGBTQ+ κοινότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, στην Ελλάδα, κυκλοφόρησε ψηφιακά επεξεργασμένη σημαία του ουράνιου τόξου στην οποία προστέθηκε το λογότυπο του κυβερνώντος κόμματος. Αντίστοιχα, στην Ισπανία κυκλοφόρησε ο ψευδής ισχυρισμός ότι η ισπανική σημαία αντικαταστάθηκε από αυτή του ουράνιου τόξου στο Κοινοβούλιο της Ανδαλουσίας.

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Το ποσοστό παραπληροφόρησης με χρήση υλικού που δημιουργήθηκε με λογισμικό ΑΙ παραμένει σταθερό τον Ιούνιο. Από τα 1,750 άρθρα fact-checking τα 67 περιλάμβαναν εξέταση θεμάτων με χρήση αυτής της τεχνικής για διασπορά κακόβουλης παραπληροφόρησης. Αυτό αντιστοιχεί στο 4% του συνόλου το ίδιο με τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο.

Αν και ο αριθμός φαίνεται να είναι αρκετά χαμηλός - όπως ήταν και τους προηγούμενους μήνες - το ψευδές περιεχόμενο που εκμεταλλεύεται εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης μπορεί μερικές φορές να είναι ιδιαίτερα δύσκολο στον εντοπισμό. Για παράδειγμα, η ιστορία περί απαγόρευσης των σλοβακικών σημαιών από το Euro 2024 χρησιμοποίησε ένα βίντεο, τροποποιημένο με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης, και κλωνοποίηση φωνής, το οποίο παρουσιάστηκε ως υλικό από έγκυρο πρακτορείο ειδήσεων.

ΟΙ 4 ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΡΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΗΤΑΝ:

- Ο Τζο Μπάιντεν προσπάθησε να καθίσει σε ανύπαρκτη καρέκλα κατά τη διάρκεια της εορτασμού της επετείου απόβασης στη Νορμανδία
- Ρουμάνοι φίλαθλοι ποδοσφαίρου φώναζαν συνθήματα υπέρ του Πούτιν σε αγώνα του Euro 2024
- ▲ Δικαστήριο των ΗΠΑ αποφάσισε ότι τα εμβόλια κατά της COVID-19 δεν ήταν εμβόλια
- ◆ Ο Ζελένσκι αγόρασε ξενοδοχείο-καζίνο στη Κύπρο
- ★ Πληθώρα δημοσιευμάτων (βίντεο, εικόνες, άρθρα κλπ) ισχυρίζονταν πως οι ευρωεκλογές ήταν στημένες

ΟΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής καμπάνιας, η “απελπισία” ώθησε πολιτικούς στο να υποσχεθούν 100 ευρώ σε κάθε ψηφοφόρο αν ψηφίσει τον Μακρόν

Η Γαλλία θέσπισε απαγόρευση κυκλοφορίας μετά από διαμαρτυρίες ακροαριστερών ομάδων λόγω των αποτελεσμάτων στις ευρωεκλογές για το κόμμα της Μαριν Λε Πεν

Τα μέσα ενημέρωσης δεν έκαναν καμία αναφορά στα θύματα σλοβακικής καταγωγής από την σύγκρουση τρένου στην τσεχική πόλη Παρντούμπιτσε. Ανέφεραν μόνο ότι πέθαναν δύο ουκρανοί, κατηγορώντας την Ρωσία για το ατύχημα

Το μετρό του Κιέβου σχεδίασε μια ειδική κάρτα μεταφορών για τον μήνα περηφάνιας η οποία δείχνει δυο άντρες να φιλιούνται

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την αναφορά συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε στους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>).

Περίοδος αναφοράς: 1-30 Ιουνίου 2024. Αριθμός απαντήσεων: 34.

Βασικοί ελεγκτές της αναφοράς: Tommaso Canetta και Enzo Panizio, Pagella Politica/Facta.
Για περισσότερες πληροφορίες: t.canetta@pagellapolitica.it.

Το EDMO έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό τον αριθμό συμβολαίου: LC-01935415